

Forekomst af udsædsbårne svampe i vinterhvede og bejdsebehov

Der er fundet bejdsebehov mod stinkbrand i 11 procent af prøverne i dette efterår. Mod *Fusarium* hhv. hvedebrunplet er der kun bejdsebehov i 1-2 procent af prøverne. I nogle prøver har summen af *Fusarium* og *Septoria* dog udløst behov for bejdning.

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Fra OK laboratorium har vi modtaget nedenstående oversigt over forekomsten af udsædsbårne svampesygdomme i de analyserede hvedeprøver de sidste to efterår. Se tabel 1-2.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Den vejledende grænseværdi for stinkbrand er over 10 sporer pr. gram udsæd. Grænsen ligger på et meget lavt niveau, fordi man generelt ønsker at hindre en opformering af stinkbrand. Stinkbrand er meget stærkt epidemisk og kan derfor brede sig meget bare på et år, hvor der benyttes smittet og ubejdet udsæd. Det fremgår, at ca. 15 procent af de analyserede prøver i år indeholder stinkbrand, og at 11 procent af prøverne indeholder over 10 sporer pr. gram kerner. OK laboratorium har ingen baggrundsplysninger om de analyserede prøver. Jo flere år man anvender ubejdet udsæd, jo mere bliver stinkbrand opformet.

Tabel 1. Oversigt over forekomst af stinkbrand i analyserede hvedeprøver ved OK laboratorium for jordbrug i 2010 og 2011.

Antal sporer pr. gram kerne	Stinkbrand 2010		Stinkbrand 2011	
	Antal prøver	Procent	Antal prøver	Procent
0	1696	90,9	1372	85,2
10	63	3,4	64	4
11-50	37	2,0	62	3,9
51-100	16	0,9	43	2,7
101-200	19	1,0	23	1,4
201-300	5	0,3	9	0,6
301-500	11	0,6	14	0,9
501-1.000	7	0,4	9	0,6
1.001-10.000	5	0,3	14	0,9
10.001-100.000	4	0,2	0	0
over 100.000	2	0,1	0	0
Antal prøver	1865		1610	

Hvede bejdes også mod *Fusarium* og hvedebrunplet (*Septoria nodorum*), fordi disse svampe hæmmer spiringen. Udbredelsen af *Fusarium* og hvedebrunplet er ikke epidemisk på samme måde som stinkbrand, og angrebsgraden af disse sygdomme er givet år er afhængig af vejrforholdene i vækstsæsonen. Den vejledende grænseværdi for *Fusarium* er over 15 procent angrebne kerner og for *Septoria* over 15 procent angrebne kerner. Summen for *Fusarium* og *Septoria* må i vinterhvede ikke overstige 15 procent angrebne kerner.

Det fremgår, at *Fusarium* i år er mere udbredt end året før. Dette var også forventet, da der i vækstsæsonen sås mere aksfusarium end normalt. Der er fundet *Fusarium* i 88 procent af prøverne, men grænseværdien for bejdsebehov er kun overskredet i ca. 1 procent af prøverne. Der er fundet *Septoria* i 93 procent af prøverne, men kun over grænseværdien i 1,5 procent af prøverne.

Ud fra data kan det ikke udledes nøjagtigt, hvor mange prøver der har bejdsebehov, fordi summen af *Fusarium* og *Septoria* overskrider grænseværdien på samlet 15 procent angrebne kerner.

Hvedegråplet (*Septoria tritici*) angriber ikke akset og er ikke udsædsbåren, hvorfor der ikke analyseres for denne svampesygdom. Hvedebrunplet (*Septoria nodorum* (hedder nu *Stagonospora nodorum*)) angriber derimod akset og er udsædsbåren. Før midten af 80-erne var hvedebrunplet den mest udbredte svampesygdom i hvede i vækstsæsonen, men siden er hvedegråplet blevet altdominerende.

Tabel 2. Oversigt over forekomst af *Fusarium* og *Septoria* i analyserede hvedeprøver ved OK laboratorium for jordbrug i 2010 og 2011.

Fusarium % angrebne kerner	Fusarium 2010		Fusarium 2011	
	Antal prøver	Procent	Antal prøver	Procent
0	387	27,1	151	12
1-5	964	67,4	978	77,9
6-10	72	5	110	8,8
11-15	6	0,4	8	0,6
16-20	0	0	4	0,3
21-25	1	0,1	2	0,2
over 25	0	0	2	0,2
	1430		1255	

Septoria % angrebne kerner	Septoria 2010		Septoria 2011	
	Antal prøver	Procent	Antal prøver	Procent
0	150	10,5	85	6,8
1-5	1000	69,9	746	59,4
6-10	232	16,2	351	28
11-15	41	2,9	55	4,4
16-20	5	0,3	11	0,9
21-25	1	0,1	2	0,2
over 25	2	0,1	5	0,4
	1431		1255	

Se yderligere om stinkbrand i [plantenyt nummer 471, 2011](#).

Billede 1. Stinkbrand i hvedeprøve.

By Rich Haddock